

2014-12-05

Referat av dom – gödselanläggning

Dom från Mark- och miljööverdomstolen slår fast att det inte är förenligt med kraven som ställs i 9 kap 7 § miljöbalken att avleda orenat toalettavloppsvatten till gödselbrunn, trots att det endast är frågan om avledande från en personaltoalett som används sparsamt. Därmed rätas frågetecknen ut om vad som egentligen ska gälla, mot bakgrund av två olika domslut från mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt (M 645-14 och M 739-14)

Referat av dom den 6 oktober 2014 från Mark- och miljööverdomstolen, mål nr M 8408-14.

Bakgrund

En miljönämnd förbjöd den 16 september 2013 ett bolag att släppa ut avloppsvatten från vattentoalett till gödselbrunn. Beslutet motiverades med att WC-avloppsvatten kan innehålla ett stort antal sjukdomsframkallande mikroorganismer och behöver hygieniseras under minst ett års tid för att sedan kunna spridas på mark. En tillräckligt lång lagringstid bedömdes inte vara möjlig att uppnå varför ett förbud mot utsläpp till gödselbrunnen meddelades.

Länsstyrelsens beslut den 30 januari 2014

Bolaget överklagade till länsstyrelsen och ville att förbudet skulle upphävas. Som grund uppgav man att bolaget uppfyllde kraven för användning av slam i jordbruket. Vidare framförde bolaget följande. All gödsel som sprids på öppen åkermark brukas ner inom fyra timmar, i enlighet med Jordbruksverkets regler. Det är heller inte fråga om något enskilt avlopp i ett hushåll som leds till gödselbrunnen utan endast en toalett med handfat från en personaltoalett i en stallbyggnad. Denna används sparsamt vid

enstaka tillfällen och ger inte någon högre mängd avloppsfraktion utan är en försumbar del i hela gödselhanteringen. Att bygga om det befintliga avloppssystemet skulle innebära betydande kostnader och det kan inte anses vara rimligt enligt proportionalitetsprincipen. Toaletten har varit kopplad till gödselbrunnen i 39 år.

Länsstyrelsen upphävde nämndens beslut och lämnade ärendet åter för fortsatt utredning. Länsstyrelsen hänvisade i sin bedömning till ett liknande ärende. I detta hade yttrande från Smittskyddsinstitutet begärts in och SMI gjorde sin bedömning med grund i en beräkning av toalettavloppets volym som fanns i utredningen. Avloppsvattnet från persontoaletten utgjorde endast 0,002 % av volymen i gödselbrunnen och i en sådan låg halt är förekomsten av eventuella patogener som härrör från människa sannolikt försumbar. SMI bedömde därför att risken för smittspridning från toalettens avlopp var låg. Länsstyrelsen konstaterade att det saknades en beräkning av toalettavloppsvattnets volym i det nu aktuella ärendet och att ta fram en sådan beräkning samt ta ställning till riskerna ankommer i första hand på nämnden att göra.

Mark- och miljödomstolens dom den 22 augusti 2014, mål nr M739-14

Nämnden överklagade beslutet och yrkade att mark- och miljödomstolen skulle upphäva länsstyrelsens beslut och fastställa nämndens förbud mot utsläpp. Nämnden vidhöll att det är en rimlig försiktighetsåtgärd att förhindra utsläppet från toalettavloppsvatten till gödselbrunnen. En del av de patogener som finns i sådant avloppsvatten kan smitta i mycket låg dos och kan även överleva länge i miljön. Det krävs därför hygienisering under minst ett år för att sedan kunna sprida på mark. Nämnden delar inte länsstyrelsens bedömning att det skulle krävas någon särskild beräkning av avloppsvattnets volym för att avgöra om det finns en smittorisk. Nämnden hänvisade till ett utlåtande från Statens Veterinärmedicinska anstalt (SVA) som ansåg det olämpligt att leda hygieniskt obehandlat toalettavfall direkt till en gödselbrunn. SVA angav också risken för zoonotiska smittor som kan överföras från människor till livsmedelsproducerande djur om smittrisen inte beaktas.

Bolaget har motsatt sig ändring av länsstyrelsens beslut och hänvisar till yttrande från Jordbruksverket. Verket anförde att man inte har några föreskrifter som hindrar att avloppet från en personaltoalett ansluts till en gödselbrunn. Den aktuella gården är ansluten till den frivilliga salmonellakontrollen och detta borde minska risken för ev. spridning av salmonella.

Mark- och miljödomstolen upphävde länsstyrelsens beslut och fastställde nämndens förbud. Domstolen delade nämndens bedömning att eftersom toalettvattnet inte hygieniserats innan det leds till gödselbrunnen så finns det risk för direkt smittspridning till människor och djur genom att orenat avloppsvatten, blandat med gödsel, sprids på åkermark. Det är inte visat att avloppsvattnet kan tas om hand på sådant sätt att olägenhet för människors hälsa och miljön inte uppkommer.

Mark- och miljööverdomstolens dom den 6 oktober 2014, mål nr M 8408-14

Bolaget överklagade och hänvisade till ett annat nyligen avgjort mål där mark- och miljödomstolen i ett liknande fall kommit till en annan bedömning än i den nu överklagade domen. I det hänvisade målet (M 645-14) instämde domstolen i länsstyrelsens bedömning att risken för smittspridning var så låg att förbudet skulle upphävas.

Mark- och miljööverdomstolen meddelade prövningstillstånd och instämde i mark- och miljödomstolens bedömning att det funnits fog för nämnden att förbjuda bolaget att släppa ut avloppsvatten från vattentoalett till gödselbrunnen.